

PRIJS VAN ELEKTRICITEIT EN AARDGAS IN BELGIË, IN DE 3 REGIO'S EN DE BUURLANDEN

20 december 2019

De CREG houdt in het kader van haar algemene monitoringtaken gegevensbanken bij met de prijzen van elektriciteit en aardgas in België, in de 3 regio's (Vlaanderen, Brussel, Wallonië) en in de omliggende landen (Duitsland (DE), Frankrijk (FR), Nederland (NL) en het Verenigd Koninkrijk (UK)¹). De gehanteerde methodologie hiervoor was in het verleden gebaseerd op een studie, zoals deze oorspronkelijk werd ontwikkeld door Frontier Economics². In 2018 werd deze methodologie aan een grondige update onderworpen in de studie *A European comparison of electricity and natural gas prices for residential and small professional consumers, June 2018*, uitgevoerd door PwC³.

Om een zo objectief mogelijke vergelijking van de prijzen te realiseren, worden een aantal algemene hypothesen aangenomen⁴. De totale energiekost wordt *bottom-up* geanalyseerd, waarbij vier belangrijke componenten worden geïdentificeerd:

1. de prijs voor *commodity* (component energie)
2. de netwerkkosten (transmissie/transport en distributie)
3. de heffingen, toeslagen
4. BTW⁵

Zij worden in hun meest zuivere vorm⁶ voorgesteld om de prijsvergelijking zo transparant mogelijk te laten verlopen.

Met betrekking tot de prijs voor *commodity* wordt het aantal producten geselecteerd op basis van de marktconcentratie-index (HHI-index) voor ieder land in deze analyse. Hoe geconcentreerder de markt (groot gecombineerd marktaandeel van slechts een klein aantal leveranciers), hoe kleiner het aantal geselecteerde producten; hoe minder geconcentreerd de markt (verschillende leveranciers met een

---

¹ De resultaten voor het Verenigd Koninkrijk zoals weergegeven in deze nota worden beïnvloed door de evolutie van de EUR/£ wisselkoersen. Verschuivingen in de rangschikking moeten daarom met enige omzichtigheid worden bekeken.

Voor het Verenigd Koninkrijk zijn de energieprijzen aangeboden aan kmo's en zelfstandigen niet publiek beschikbaar. In de methodologie werd daarom geopteerd om de beschikbare prijzen voor huishoudens toe te passen op het vooropgestelde profiel voor kmo's en zelfstandigen en dit zowel voor elektriciteit als voor aardgas.

² *International comparison of electricity and gas prices for household – Final Report on a study prepared for the CREG, October 2011*, <http://www.creg.be/nl/publicaties/studie-f20111026-1>

³ *A European comparison of electricity and natural gas prices for residential and small professional consumers, June 2018*, <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F180628pwc.pdf>

⁴ De verschillende algemene hypothesen:

- Er wordt geen rekening gehouden met auto-productie.
- De consument is zelf geen eigenaar van de meetapparatuur.
- In het geval er meerdere betaalmethoden mogelijk zijn, wordt de meest gebruikte methode gekozen.
- Er wordt geen rekening gehouden met kortingen,...
- Ieder product in de selectie moet publiek en voor iedereen beschikbaar zijn.

⁵ Er wordt voor KMO's en zelfstandigen (professionele klanten) geen rekening gehouden met BTW, aangezien deze recupereerbaar is.

⁶ Dit wil onder andere zeggen dat de kosten voor hernieuwbare energie, in België inbegrepen in de leveranciersprijs, en de kosten voor openbare dienstverplichtingen, in België vooral toegeschreven aan de distributienetbeheerders, werden uitgezuiverd en integraal aan de heffingen werden toegewezen.

relatief klein marktaandeel), hoe groter het aantal producten dat in de selectie zal opgenomen worden. Deze manier van werken zorgt ervoor dat de prijs vergeleken wordt op basis van de meest representatieve contracten in de markt en dat er een variëteit aan producten kan geselecteerd worden die zowel per vector (elektriciteitsmarkt of aardgasmarkt) als per land kan verschillen.

Met uitzondering van Duitsland wordt voor alle landen rekening gehouden met alle⁷ exploitatiegebieden van distributienetbeheerders, waardoor ook geografische spreiding in de prijsvergelijking wordt meegenomen.

Voor elektriciteit worden de prijzen weergegeven voor:

- huishoudelijke klanten met een jaarverbruik van 3.500 kWh met een enkelvoudige meter;
- professionele klanten met een jaarverbruik van 50.000 kWh met enkelvoudige meter.

Voor aardgas worden de prijzen weergegeven voor:

- huishoudelijke klanten met een verbruik van 23.260 kWh/jaar;
- professionele klanten met een verbruik van 100.000 kWh/jaar.

De weergegeven prijzen zijn gebaseerd op de prijsformules en tarieffiches, zoals gepubliceerd door de leveranciers op hun website voor de betreffende maanden en houden geen rekening met kortingen.

Elk semester publiceert de CREG een overzicht van de evolutie van de energieprijzen in België, in de drie regio's en de omliggende landen.

Figuren 1 tot en met 4 hieronder geven enerzijds een overzicht van de verschillende componenten van een gemiddelde jaarfactuur voor zowel de Belgische regio's als voor België in haar geheel en haar buurlanden, met name Duitsland, Frankrijk, Nederland en het Verenigd Koninkrijk en anderzijds de evolutie van de verschillende componenten alsook van de totaal prijs. Dit wordt weergegeven voor:

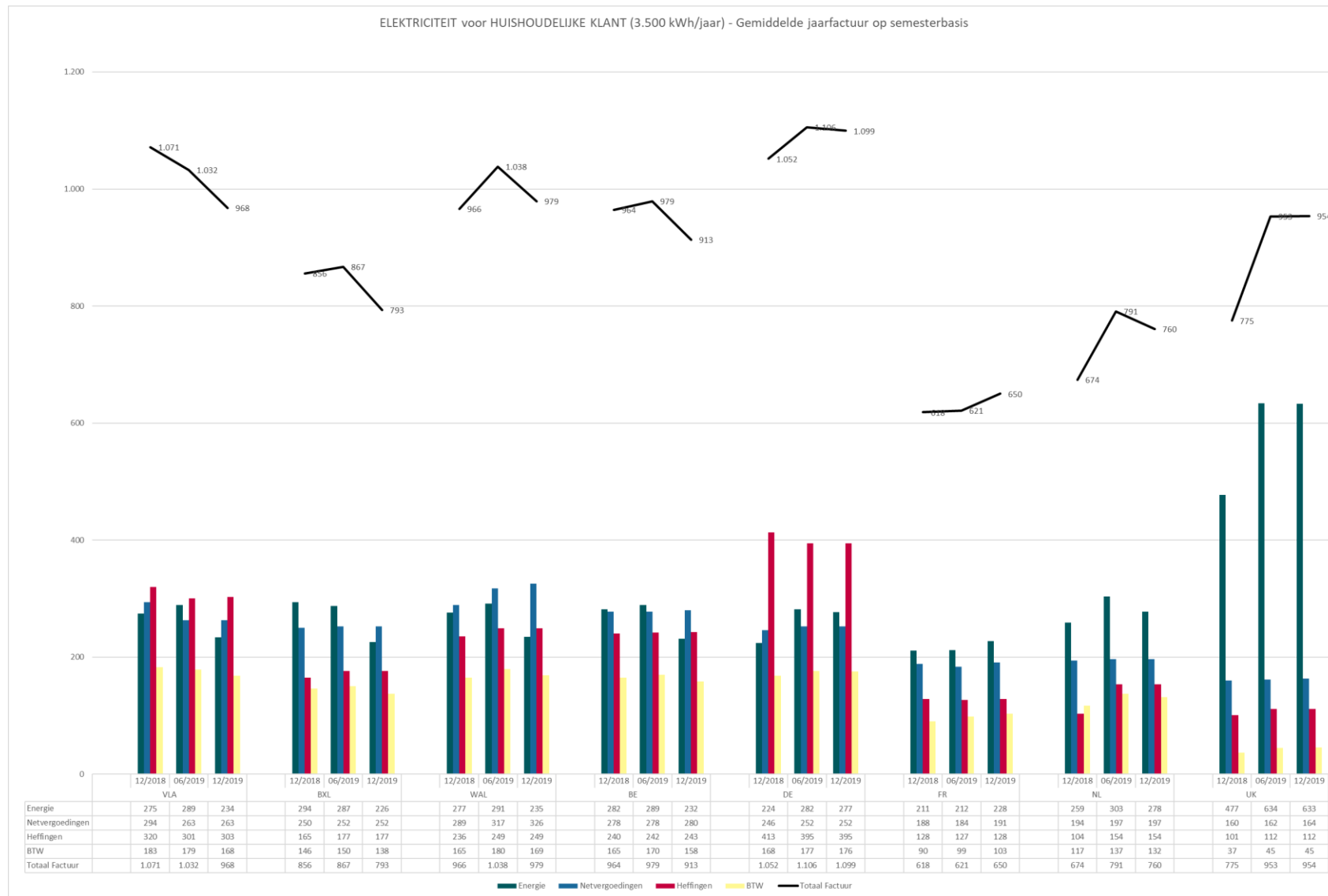
- de gemiddelde prijs per semester voor elektriciteit voor huishoudelijke klanten;
- de gemiddelde prijs per semester voor elektriciteit voor professionele klanten (kmo's en zelfstandigen);
- de gemiddelde prijs per semester voor aardgas voor huishoudelijke klanten;
- de gemiddelde prijs per semester voor aardgas voor professionele klanten (kmo's en zelfstandigen).

Het gaat telkens om een vergelijking met het vorige semester (in dit geval het 1ste semester 2019) en met hetzelfde semester in het vorige jaar (in dit geval het 2de semester van 2018).

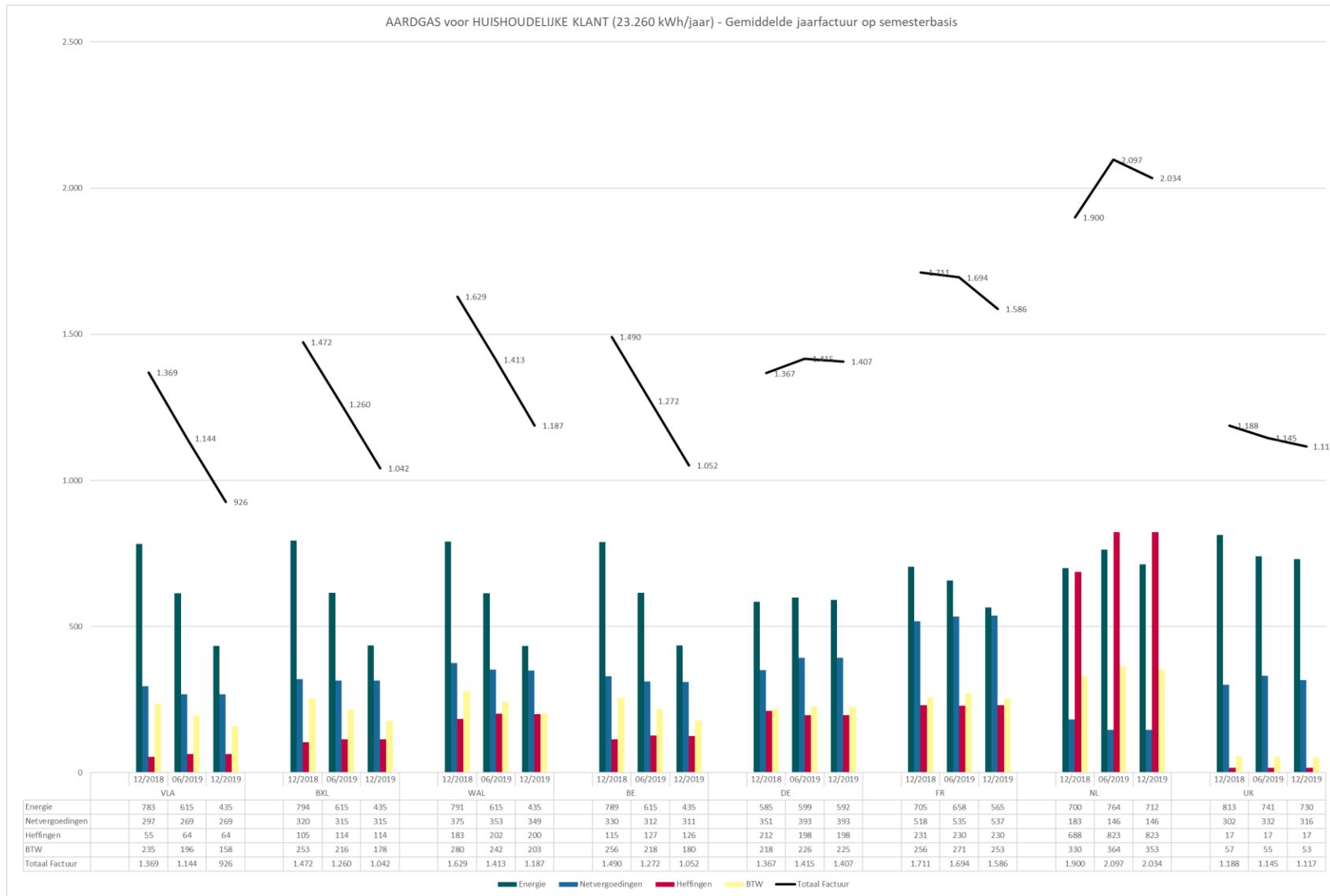
---

⁷ Omwille van het grote aantal distributienetbeheerders in Duitsland worden niet alle distributienetbeheerders opgenomen voor dit land. Met betrekking tot de DNB-tarieven konden verschillen vastgesteld worden naarmate deze DNB eerder stedelijk dan wel landelijk georiënteerd was. Daarom werd per TSO-zone (4) telkens de grootste stedelijke en de grootste landelijke DNB gekozen. Hiervoor werd dan telkens een gewogen gemiddelde berekend.

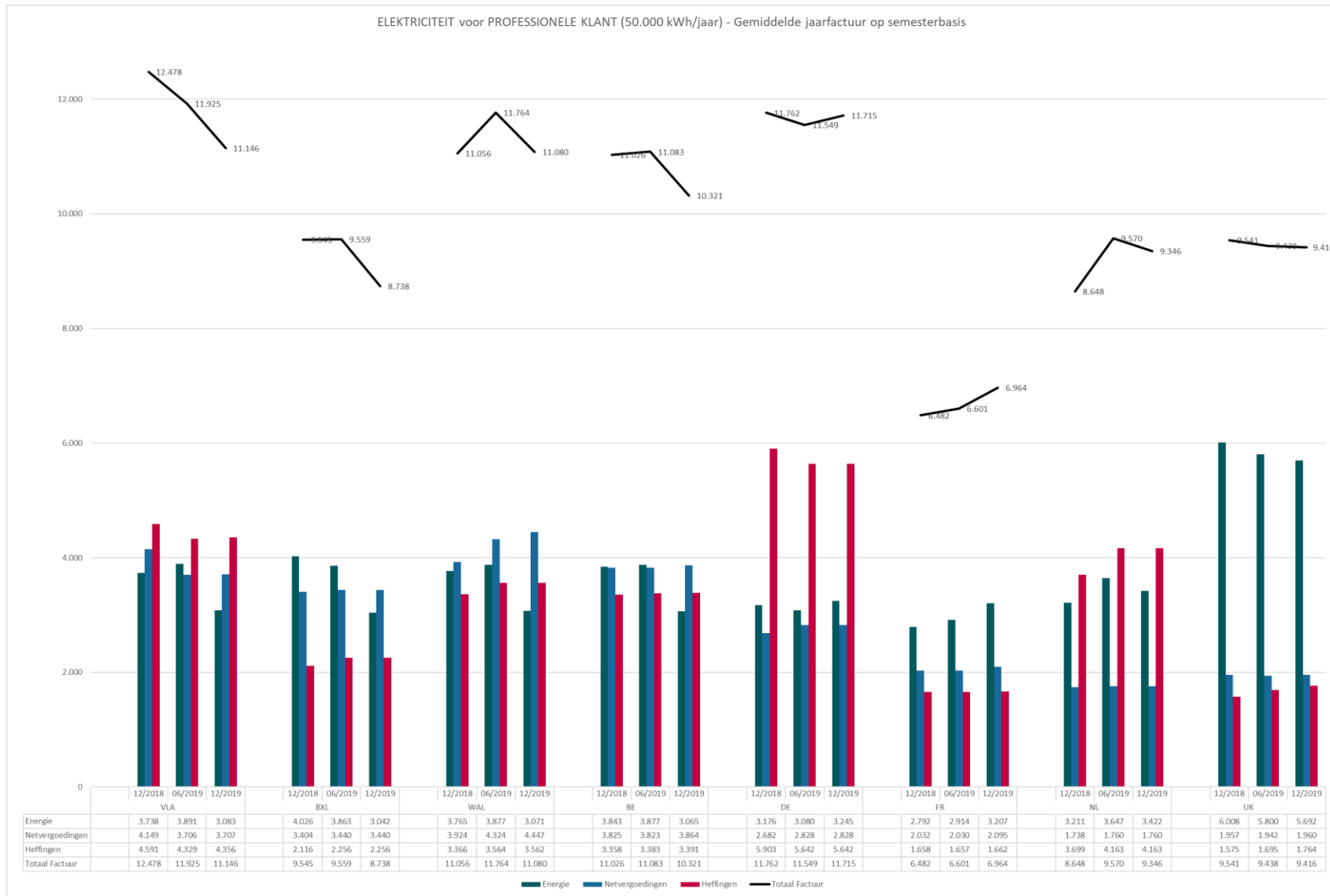
Figuur 1: Gemiddelde jaarfactuur – Elektriciteit – huishoudelijke klant

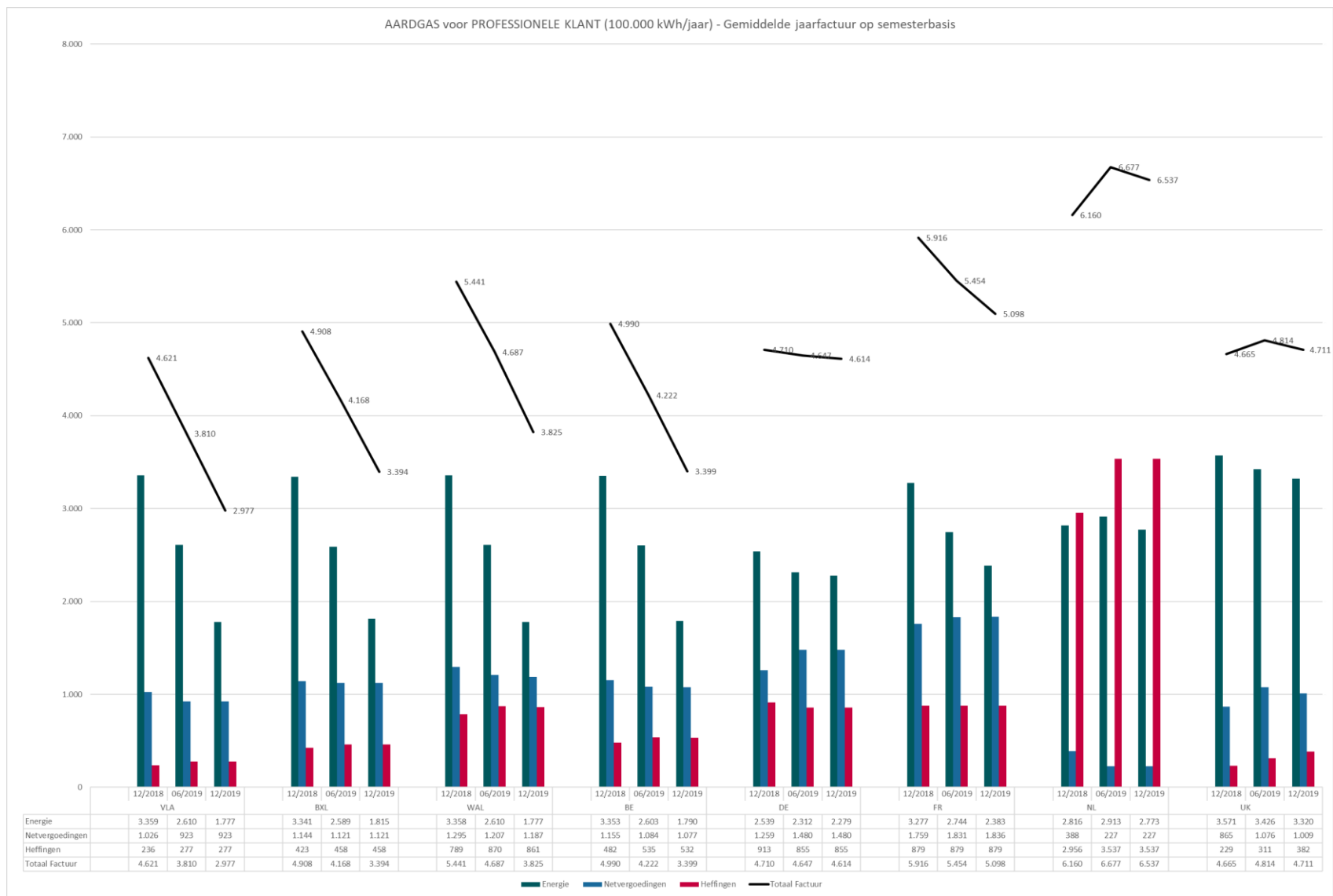
Figuur 2: Gemiddelde jaarfactuur – Aardgas – huishoudelijke klant

Figuur 3: Gemiddelde jaarfactuur – Elektriciteit – professionele klant

Figuur 4: Gemiddelde jaarfactuur – Aardgas – professionele klant

Bij elektriciteit zien we dat de evolutie van **de component energie** gelijk verloopt bij huishoudelijke en professionele klanten in alle regio's en quasi alle landen. In België (als geheel alsook in de drie Belgische regio's) is er een daling van gemiddeld -20% waar te nemen van het 1ste semester 2019 naar het 2de semester 2019. De daling situeert zich in hoofdzaak in het 2de kwartaal waardoor het prijsniveau zich opnieuw op eenzelfde niveau situeert als voorgaande jaren. In Nederland en het Verenigd Koninkrijk is er eveneens een daling waarneembaar (NL huishoudelijk -8%, NL professioneel -6% en UK huishoudelijk -0,11% en UK professioneel -2%) doch veel minder uitgesproken als in België. In Duitsland is er een lichte daling -2% voor een huishoudelijke klant, waar deze component voor een professionele klant stijgt met +5%. In Frankrijk, waar er voor deze klantengroepen nog gereguleerde tarieven gelden, zien we een stijging in deze periode voor een huishoudelijke klant (+7%) en voor een professionele klant (+10%). In vergelijking met hetzelfde semester vorig jaar nemen we in België (en haar regio's) eveneens diezelfde daling waar (-18% voor huishoudelijke klanten en -20% voor professionele klanten). In de buurlanden merken we een stijging op voor zowel huishoudelijke als professionele klanten, behalve voor professionele klanten in het Verenigd Koninkrijk waar een daling op te merken valt. In Duitsland is er een stijging voor huishoudelijke klanten van 23% en van 2% voor professionele klanten, in Frankrijk is de stijging bij huishoudelijke klanten (+8%) kleiner als de stijging bij professionele klanten (+15%), in Nederland zien we een gemiddelde stijging van +7% bij zowel huishoudelijke als professionele klanten en in het Verenigd Koninkrijk is er een stijging van +33% voor huishoudelijke klanten en voor professionele klanten een daling van -5%. Voor wat betreft de component energie, is België voor een huishoudelijke klant goedkoper geworden ten opzichte van de buurlanden en is in het 2de semester 2019 het op 1 na goedkoopste land. Het Verenigd Koninkrijk is over de ganse periode het duurste land en Frankrijk is het goedkoopste. Voor een professionele klant evolueert België van het 2de duurste land in het 2de semester 2018 (het Verenigd Koninkrijk was het duurste land) naar het goedkoopste land in het 2de semester 2019 (het Verenigd Koninkrijk blijft het duurste land).

De component netvergoedingen (transmissie en distributie) wordt in het begin⁸ van ieder jaar in alle regio's en landen aangepast. In Vlaanderen en Wallonië wordt de aanpassing van de doorrekening van de transmissienettarieven doorgevoerd vanaf maart van het betreffende jaar. Tevens zijn er in Wallonië vanaf maart 2019 nieuwe distributienettarieven in voege. De distributienettarieven zijn de belangrijkste driver binnen deze component. Begin 2019 zien we enkel in Vlaanderen en Frankrijk een dalende evolutie voor zowel een huishoudelijke (BE: -11%, FR: -2%) als een professionele klant (BE: -11%, FR: -0,14%). In de andere regio's en landen is er een (zeer lichte) stijging: in Wallonië gemiddeld +10% voor zowel een huishoudelijke als een professionele klant, in Brussel +1% voor zowel een huishoudelijke als een professionele klant, in Duitsland is er een lichte stijging waarneembaar (huishoudelijk: +2%, professioneel: +5%), in Nederland gemiddeld +1% voor een huishoudelijke en een professionele klant en in het Verenigd Koninkrijk gemiddeld +1% voor een huishoudelijke klant en -1% voor een professionele klant.

---

⁸ In het Verenigd Koninkrijk vindt deze aanpassing plaats in april van het betreffende kalenderjaar, in Frankrijk in augustus van het betreffende jaar. In januari 2018 werd in Frankrijk een systeem van "contrepartie financière" in werking gesteld dat een invloed heeft op de nettarieven.

De wijzigingen in **de component heffingen** vinden eveneens voornamelijk in het begin van het kalenderjaar plaats in alle regio's en alle landen. In 2019 zijn er in geen enkele regio of in geen enkel land nieuwe heffingen ingevoerd. In België is er gemiddeld een zeer lichte stijging waarneembaar voor zowel een huishoudelijke klant als een professionele klant (+1%). In de buurlanden valt de zeer sterke stijging in Nederland op van +48% voor huishoudelijke klanten en +13% voor professionele klanten, die wordt veroorzaakt door de zeer sterke verhoging van het tarief voor de heffing Opslag Duurzame Energie (ODE) om de investering in duurzame energie te stimuleren.

Op **totaal factuur** niveau is België over de 3 beschouwde semesters geëvolueerd van het op 1 na duurste land voor elektriciteit (Duitsland is in alle 3 deze semesters het duurste land) naar de mediaan voor een huishoudelijke klant; voor een professionele klant behoudt België haar positie van op 1 na duurste land.

Bij aardgas zien we dat de evolutie van **de component energie** gelijk verloopt bij huishoudelijke klanten en bij professionele klanten in alle regio's en alle landen. Er is in alle landen een dalende evolutie waar te nemen van het 1ste semester 2019 naar het 2de semester 2019 voor zowel een huishoudelijke als een professionele klant van gemiddeld -30% in België, van gemiddeld -1% in Duitsland, van gemiddeld -14% Frankrijk, van gemiddeld -5% in Nederland en van gemiddeld -2% in het Verenigd Koninkrijk. In vergelijking met hetzelfde semester vorig jaar nemen we in België (en haar regio's) eveneens een zeer sterke daling waar (-45% voor huishoudelijke klanten en -47% voor professionele klanten). In de buurlanden merken we ook overal een daling op, behalve voor huishoudelijke klanten in Duitsland (+1%) en Nederland (+2%). Voor wat betreft de component energie, evolueert België voor zowel een huishoudelijke als een professionele klant van het op 1 na duurste land in het 2de semester van 2018 (het Verenigd Koninkrijk is duurder) naar het goedkoopste land in het 2de semester van 2019.

De component netvergoedingen (transport en distributie) wordt in het begin⁹ van ieder jaar in alle regio's en landen aangepast. Tevens zijn er in Wallonië vanaf maart 2019 nieuwe distributienettarieven in voege. Begin 2019 zien we enkel in België (en haar regio's) en Nederland een dalende evolutie voor zowel een huishoudelijke (BE: -5%, NL: -20%) als een professionele klant (BE: -6%, NL: -42%). In de andere landen is er een stijging waar te nemen: in Duitsland is er een stijging waarneembaar (huishoudelijk: +12%, professioneel: +18%), in Frankrijk gemiddeld +3,50% voor een huishoudelijke en een professionele klant en in het Verenigd Koninkrijk gemiddeld +10% voor een huishoudelijke klant en +24% voor een professionele klant.

---

⁹ In het Verenigd Koninkrijk vindt deze aanpassing plaats in april van het betreffende kalenderjaar, in Frankrijk in juli van het betreffende jaar. In januari 2018 werd in Frankrijk een systeem van "contrepartie financière" in werking gesteld dat een invloed heeft op de nettarieven.

De wijzigingen in **de component heffingen** vinden eveneens voornamelijk in het begin van het kalenderjaar plaats in alle regio's en alle landen. In 2019 zijn er in geen enkele regio of in geen enkel land nieuwe heffingen ingevoerd. In België is er gemiddeld een stijging waarneembaar voor zowel een huishoudelijke klant als een professionele klant van +11%. In de buurlanden valt de sterke stijging in Nederland op (+20%) en de sterke stijging voor professionele klanten in het Verenigd Koninkrijk (+36%), die wordt veroorzaakt in Nederland door de zeer sterke verhoging van het tarief voor de heffing Opslag Duurzame Energie (ODE) om de investering in duurzame energie te stimuleren en in het Verenigd Koninkrijk door de zeer sterke verhoging van de tarieven voor *climate change levy* (CCL).

Op **totaal factuur** niveau is België over de 3 beschouwde semesters heen geëvolueerd van de mediaan (Nederland is in alle 3 deze semesters het duurste land) naar het goedkoopste land voor zowel een huishoudelijke klant als een professionele klant.

In bovenstaande figuren zien we eveneens de evolutie van de verschillende componenten alsook de evolutie van de totaal prijs voor de gemiddelden van het 2de semester 2018, het 1ste semester 2019 en het huidige 2de semester 2019. Hieruit kan duidelijk afgeleid worden dat de evolutie van de zuivere energiecomponent -geliberaliseerd marktsegment- niet de enige bepalende factor is voor de evolutie van de totaalprijs. Deze prijs wordt zowel bepaald door de zuivere energiecomponent, als door componenten die zich in de gereguleerde markt bevinden, met name de netvergoedingen, de heffingen en BTW.

Zo valt het op dat in België¹⁰ de totaalprijs voor elektriciteit van het 2de semester 2018 naar het 1ste semester 2019 eerst nog een lichte stijging kent om vervolgens in het 2de semester 2019 sterk te dalen tot onder het niveau van het 2de semester 2018, terwijl de totaalprijs voor aardgas een continue daling kent over de semesters heen.

Deze evolutie bij elektriciteit is in hoofdzaak toe te schrijven aan de normalisering van de zuivere energiecomponent na het 1ste kwartaal 2019 ten gevolge van de betere beschikbaarheid van de nucleaire centrales. Voor elektriciteit zien we de gemiddelde zuivere energiecomponent voor respectievelijk een huishoudelijke dan wel een professionele klant dalen met gemiddeld -19%, terwijl de gemiddelde totaalprijs hier eveneens daalt maar slechts met -5,50%.

Bij aardgas is het eveneens de zuivere energiecomponent die de globale evolutie van de totaalprijs stuurt. Voor aardgas zien we de gemiddelde zuivere energiecomponent voor respectievelijk een huishoudelijk klant dan wel een professionele klant dalen met gemiddeld -45%, terwijl de gemiddelde totaalprijs hier eveneens daalt maar slechts met -30%.

---

¹⁰ Deze stijging bij elektriciteit is in hoofdzaak toe te schrijven aan de sterke stijging van de heffingen en een licht stijgende evolutie van de netvergoedingen, terwijl deze componenten bij aardgas slechts zeer licht stijgen of quasi stabiel blijven.

Onderstaande tabel toont de *ranking* van de zuivere energiecomponent voor de gemiddelden van de semesters in de jaren 2017, 2018 en 2019.

Hieruit blijkt dat op niveau van de zuivere energiecomponent België in beide vectoren, zijnde elektriciteit en aardgas, in het 2de semester van 2017 een positieve evolutie heeft doorgemaakt voor een huishoudelijke klant. Voor elektriciteit is België dan het op 1 na goedkoopste land en voor aardgas is België de mediaan. In 2018 wordt de zuivere energiecomponent opnieuw duurder in vergelijking met de buurlanden en België is dan opnieuw voor de 4 beoogde consumentengroepen het land met de op 1 na duurste energiecomponent. Deze evolutie kan verklaard worden door de sterkere stijging voor België op de energiemarkten die veroorzaakt wordt door de onzekere situatie van het nucleaire park. In 2019 normaliseert deze situatie zich opnieuw waardoor de positie van België in vergelijking met de buurlanden opnieuw verbetert. Een permanente monitoring om deze evolutie en positiebenadering te evalueren, blijkt ook in de toekomst vereist.

Tabel: Overzicht van de positie van BE m.b.t. de gemiddelde zuivere energiecomponent (1: duurste land, 5: goedkoopste land)

	Positie BE – zuivere energiecomponent	06/2017	12/2017	06/2018	12/2018	06/2019	12/2019
1	ELEKTRICITEIT huishoudelijk	2	4	3	2	3	4
2	ELEKTRICITEIT professioneel (kmo)	2	2	3	2	2	5
3	GAS huishoudelijk	2	3	2	2	4	5
4	GAS professioneel (kmo)	2	2	2	2	4	5